

Sygn. akt I C 82/14

Dnia 22 kwietnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Monika Świerad

Protokolant: staż. Karolina Łukasik

po rozpoznaniu w dniu 22 kwietnia 2015 r. w Nowym Sączu

sprawy z powództwa S. G., R. G.

przeciwko (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.

o zapłatę

I. zasądza od strony pozwanej (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. na rzecz:

1. powoda S. G. kwotę 45.000 zł (czterdzieści pięć tysięcy zł) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 21.03.2014 roku do dnia zapłaty

2. powódki R. G. kwotę 60.000 zł (sześćdziesiąt tysięcy zł) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 5.03.2014 roku do dnia zapłaty,

II. w pozostałym zakresie powództwa oddala,

III. nakazuje ściągnąć od strony pozwanej (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Nowym Sączu kwotę 7.242,82 zł (siedem tysięcy dwieście czterdzieści dwa zł 82/100) tytułem kosztów postępowania,

IV. pozostałe koszty postępowania między stronami wzajemnie znosi.

Sygn. akt IC 82/14

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 22.04.2015 roku

W ostatecznie sprecyzowanych żądaniach pozwów S. G. i R. G., której sprawę połączono z przedmiotową zarządzeniem z dnia 30.04.2014 roku-k.94, domagali się zasądzenia od strony pozwanej (...) S.A. w W. zadośćuczynienia za śmierć ojca i męża w kwotach odpowiednio po 150.000 zł i 100.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwów do dnia zapłaty oraz zasądzenia od strony pozwanej na ich rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego wg norm przepisanych (k. 1-3, k. 97-100, k. 208-209).

W uzasadnieniach pozwów wskazali, że w dniu 19.12.2003 roku w wypadku drogowym zginął J. G. (1), mąż R. G. i ojciec S. G.. Sprawca wypadku został skazany prawomocnym wyrokiem przez SR w Bochni. W Sądzie Rejonowym w N. S. toczyła się sprawa o przyznanie odszkodowania i renty po śmierci J. G. na rzecz powodów. W postępowaniu tym Sąd ustalił, że zmarły był jedynym żywicielem rodziny. Był kochającym ojcem i mężem. Członkowie rodziny byli z nim mocno związani emocjonalnie. J. G. (1) był sumiennym fachowcem, bez nałogów, a zarobione za granicą pieniądze przeznaczał na utrzymanie rodziny. Jego śmierć była nagła i niespodziewana i nastąpiła w okresie oczekiwania na jego przyjazd na Święta Bożego Narodzenia 2003 roku. Czas śmierci miał zatem bardziej tragiczny wymiar dla

powodów. Spowodował szok i ból. Powód S. G. podał, że stracił ojca. Śmierć tą bardzo przeżył. Do jego świadomości prócz żalu i pustki dotarły obawy o niepewność jutra. Jego poczucie krzywdy jest tym dotkliwsze, że ze zmarłym łączyły go nie tylko więzy rodzicielskie ale też przyjaźni. Ojciec utożsamiał sobą kochającego człowieka, posiadał duży autorytet i stanowił dla powoda osobę, która była dla niego wzorem do naśladowania. Śmierć ojca nastąpiła w okresie dorastania, gdy potrzebował oparcia. Wskutek silnych przeżyć, poczucia krzywdy powód nie potrafił się odnaleźć w nowej rzeczywistości i jej zaakceptować. Opuścił się w nauce. Nauczyciele przekazywali jego matce, że widoczne są w jego psychice skutki tragedii rodzinnej. Powódka R. G. podniosła natomiast, że śmierć męża spowodowała u niej poczucie krzywdy, że tak wspaniałe małżeństwo zakończyło się w wyniku śmierci męża. Powódka podała, że mąż był jej jednym mężczyzną w życiu, troszczył się o nią i dzieci. Wymiar jej krzywdy był tym większy, że wydziła ogromny ból dzieci związany ze stratą ojca, któremu nie mogła zaradzić. Ponadto czuła lęk przed dalszym życiem, nie wiedząc jak zapewnić dzieciom środki utrzymania, podać wydatkom na budowę domu bez pomocy męża. Przeżycia psychiczne po śmierci męża spowodowały, że podupadła na zdrowiu. Czuła lęk, gdy dzieci wychodziły do szkoły. Męczyły ją koszmary senne, nie mogła w nocy spać. Podjęła leczenie psychiatryczne, bowiem nie mogła normalnie funkcjonować bez pomocy lekarskiej. Powódka zaznaczyła, że aby utrzymać siebie i dzieci podjęła studia. Znalazła zatrudnienie, ale nadal pozostaje sama. Nie znalazła innego partnera. Ma poczucie, że w wieku podeszłym nie będzie posiadała wsparcia w najbliższej osobie. Powodowie w dalszych pismach procesowych jako podstawę swojego roszczenia wskazywali art. 448 w zw. z art. 23 i 24 k.c.

Strona pozwana w odpowiedziach na pozwy wniosła o oddalenie powództw w całości i zasądzenie na jej rzecz od powodów kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego wg. norm przepisanych. (k. 18-21 i k. 113-116, k. 157-178, i k. 200-201)

Uzasadniając swoje stanowisko strona pozwana podniosła, że prowadziła postępowania likwidacyjne w trakcie, których wypłaciła powodowi odszkodowanie za pogorszenie sytuacji życiowej na skutek śmierci J. G. (1). Zdaniem pozwanej w polskim systemie prawa obowiązuje zasada, że odszkodowanie za czyn niedozwolony przysługuje wyłącznie osobie poszkodowanej tj. osobie przeciwko, której czyn był skierowany. Taki sam pogląd znajduje zastosowanie co do rekompensaty za szkody niemajątkowe, dlatego roszczenie o zadośćuczynienie przysługuje co do zasady tylko osobie przeciwko, której zdarzenie było skierowane. Art. 448 w zw. z art. 23 i 24 daje podstawę żądania zadośćuczynienia wyłącznie osobie, której dobro osobiste zostało naruszone czynem niedowolnym, a w przedmiotowej sprawie delikt sprawcy skierowany był przeciwko poszkodowanemu w wypadku J. G. (1), nie dobrom osobistym jego najbliższych. Tylko art. 445 par 1 kc przewiduje możliwość przyznania poszkodowanemu zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. W tym stanie rzeczy na podstawie przepisów normujących odpowiedzialność sprawcy czynu niedozwolonego oraz roszczeń przysługujących osobom bliskim poszkodowanego brak jest podstaw prawnych do przyznania zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych stosownie do art. 448 kc. Strona pozwana zarzuciła również, że art. 34 ust 1 ustawy z dnia 22.05.2003r. ogranicza dobra osobiste, których naruszenie powoduje obowiązek świadczenia ze strony ubezpieczyciela do życia i zdrowia poszkodowanego. Przepis ten nie wymienia roszczeń osób bliskich z tytułu naruszenia dóbr osobistych spowodowanych śmiercią osoby poszkodowanej na skutek czynu niedozwolonego. Strona pozwana zarzuciła również, że w stanie prawnym obowiązującym przed dniem 3.08.2008r. zakres odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone ruchem pojazdów mechanicznych nie obejmował krzywdy wywołanej naruszeniem dobra osobistego nawet jeśli źródłem tego ostatniego była śmierć człowieka. Gdyby było inaczej ustawodawca nie dostrzegłby luki w prawie i nie doszłoby do nowelizacji art. 446 k.c. poprzez dodanie paragrafu 4. Strona pozwana podała również, że należy uwzględnić pewność i bezpieczeństwo obrotu, mając na uwadze sytuację ekonomiczną ubezpieczyciela. Przywołała też treść prawomocnych wyroków karnych oddalających powództwa w sprawach o zadośćuczynienie za śmierć osoby bliskiej opartych na art. 448 w zw z art. 24 kc. Strona pozwana zarzuciła także, że powodowie nie wykazali swoich roszczeń co do zasady i wysokości w świetle art. 6 k.c., ograniczając się do twierdzeń zawartych w pozwach. Strona pozwana zwróciła też uwagę na kompensacyjny charakter zadośćuczynienia i wyważenie kwoty zadośćuczynienia, która nie może być nadmierna.

Na rozprawie w dniu 18.06.2014 roku strona pozwana podniosła zarzut przedawnienia roszczeń powodów (k. 260/2).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 19.12.2003 roku w B. doszło do wypadku samochodowego, w wyniku którego śmierć na miejscu poniósł m.in. J. G. (1). J. G. (1) wracał wówczas na święta Bożego Narodzenia z Austrii, gdzie pracował zarobkowo od ośmiu lat, bez umowy o pracę. Podróżował samochodem marki O. (...), który prowadził H. W., jako pasażer tylnej kanapy. W prawidłowo poruszający się samochód O. (...) uderzył samochód marki M. prowadzony przez A. K.. Wyrokiem SR w Bochni z dnia 29.09.2004 roku do sygn. IIK 164/04 utrzymanego w mocy wyrokiem SO w Tarnowie z dnia 11.02.2005 roku do sygn. II Ka 15/05 uznano winnym za spowodowanie tego wypadku A. K., który nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym, w ten sposób, że kierując samochodem ciężarowym marki M. (...), poruszając się w kierunku K., nie zachował należytej ostrożności, doprowadzając do zjechania na przeciwległy pas ruchu, a następnie zderzenia z O. (...). Sprawca wypadku w chwili zdarzenia był ubezpieczony w pozwanym zakładzie ubezpieczeń od odpowiedzialności cywilnej z tytułu posiadania pojazdów mechanicznych za szkody związane z ruchem tych pojazdów.

(dowód: zeznania świadka M. N. k. 227 0:17:05, zeznania powódki R. G. k. 260 0:4:27, zeznania powoda S. G. k. 260 0:41:38, w aktach likwidacji szkody: wyrok z dnia 14.02.2007 roku do sygn. IC 123/06 z uzasadnieniem, opinia w sprawie wypadku drogowego, postanowienie o przedstawieniu zarzutów, akt oskarżenia, wyrok z dnia 29.09.2004 roku)

Przed wypadkiem powódka R. G. tworzyła z J. G. (1) udane małżeństwo i ciepłą rodzinę. Powódka mając 31 lat, wówczas nie pracowała. Przebywała w domu opiekując się trojgiem dzieci: M. w wieku 4 lat, S. w wieku 11 lat i W. w wieku niespełna 1 rok. Małżonkowie prowadzili wówczas budowę swojego domu. W 2003 roku przeprowadzili się już do tego domu, gdzie cały czas trwały prace wykończeniowe. Wiele trudu w te prace wkładał J. G. (1). W związku z przeprowadzką do nowego domu, powódka z mężem wspólnie ustalili, że te święta w gronie rodziny spędzą w nowym domu. Zostali zaproszeni goście z rodzeństwa stron.

(dowód: zeznania świadka M. N. k. 227 0:17:05, zeznania świadka K. G. k. 227 0:31:54, zeznania świadka V. W. k. 227 0:50:19, zeznania powódki R. G. k. 260 0:4:27, zeznania powoda S. G. k. 260 0:41:38)

J. G. (1) bardzo kochał żonę i dzieci. Był troskliwym mężem i ojcem. Nie miał nałogów. Rodzina była ze sobą związana emocjonalnie. W czasie pobytów w domu (dwa razy w miesiącu na weekendy), każdą wolną chwilę spędzał z nimi. Zabierał rodzinę na wycieczki, do kina. Chętnie bawił się z najmłodszymi dziećmi. Zawsze przywoził prezenty z Austrii dla dzieci. J. G. (1) był oddany rodzinie. Troszczył się o zapewnienie jej środków do funkcjonowania, gdyż był jedynym jej żywicielem. Wspierał powódkę w pracach domowych i obowiązkach opiekuńczych gdy przebywał w domu oraz w leczeniu dzieci. Dla 11 letniego S. był autorytetem i inspiracją.

(dowód: zdjęcia k. 252-259, zeznania świadka M. N. k. 227 0:17:05, zeznania świadka K. G. k. 227 0:31:54, zeznania świadka V. W. k. 227 0:50:19, zeznania świadka D. J. k. 227 1:2:38, zeznania powódki R. G. k. 260 0:4:27, zeznania powoda S. G. k. 260 0:41:38)

Powód S. G. był bardzo dobrym uczniem. Uzyskiwał oceny, dobre, bardzo dobre i celujące w szkole podstawowej. Chętnie uczestniczył w zajęciach i zawodach sportowych, gdzie uzyskiwał wyróżnienia. Czytał dużo książek. Jego wyniki w nauce uległy pogorszeniu w roku szkolnym 2004/2005. Pojawiły się oceny dostateczne, których wcześniej nie miewał. Po śmierci ojca powód zamknął się w sobie. Był małomówny. Izolował się od osób dorosłych i kolegów. Nie chciał wraz z młodszym bratem uczęszczać na terapię psychologiczną, gdyż obawiał się, że koledzy ze szkoły będą się z niego wyśmiewać.

(dowód: świadectwa szkolne S. G. i dyplomy k. 264-276, zeznania świadka K. G. k. 227 0:31:54, zeznania świadka V. W. k. 227 0:50:19, zeznania świadka D. J. k. 227 1:2:38)

Po śmierci męża powódka nie podjęła zatrudnienia. Przebywała na przedłużonym urlopie wychowawczym w związku ze stanem zdrowia najmłodszej córki. Dopiero w 2004 roku podjęła studia zaoczne w B. z ekonomii. W K. ukończyła następnie zaoczne studia magisterskie w kierunku stosunków międzynarodowych. W 2010 roku podjęła studia

podyplomowe. W 2011 roku podjęła pracę jako konserwator w (...) (...)w N. S., z zarobkiem około 1400 zł netto miesięcznie. Z uzyskanych środków z odszkodowania wykończyła dom dla siebie i dzieci, pokryła opłaty za studia i zakupiła samochód.

W skutek śmierci męża powódka załamała się psychicznie. Dowiedziała się o niej następnego dnia na policji. W dopełnieniu wszelkich formalności pogrzebowych pomagała jej rodzina. Powódka bardzo źle znosiła samotność. Za namową rodziny od lutego 2004 roku korzystała z porad psychiatry i zażywała leki psychotropowe. Skarżyła się na niemożność spania, koszmary senne, chwiejność emocjonalną, brak apetytu, drażliwość i apatię. Nie związała się z żadnym mężczyzną. Często sama i z dziećmi odwiedza grób męża. Do dzisiaj okres świąt Bożego Narodzenia jest trudny dla niej i dzieci, w szczególności S.. Powódka rozpamiętuje męża, brakuje jej go w szczególności w sprawach problematycznych dotyczących dorastających dzieci.

(dowód: historia leczenia psychiatrycznego k. 101-108 i k. 280-290, zeznania świadka M. N. k. 227 0:17:05, zeznania świadka K. G. k. 227 0:31:54, zeznania świadka V. W. k. 227 0:50:19, zeznania powódki R. G. k. 260 0:4:27, zeznania powoda S. G. k. 260 0:41:38)

S. G. po maturze miał aspiracje do podjęcia studiów technicznych w zakresie budownictwa. Nie dostał się na wymarzony kierunek studiów. Podjął zatem studia informatyczne, lecz nie zaliczył pierwszego półrocza. W 2013 roku podjął studia techniczne na Politechnice (...). Nie zaliczył jednak I roku i zapisał się na policealny kurs technika usług kosmetycznych w K., w trybie zaocznym. Dorabiał dorywczo w okresie letnim w Austrii. Pobiera rentę z KRUS w kwocie około 275 zł. Mieszka z matką i rodzeństwem. Pomaga w pracach domowych. Poszukuje pracy.

(dowód: zeznania świadka M. N. k. 227 0:17:05, zeznania świadka K. G. k. 227 0:31:54, zeznania świadka V. W. k. 227 0:50:19, zeznania powódki R. G. k. 260 0:4:27, zeznania powoda S. G. k. 260 0:41:38)

Na skutek postępowania likwidacyjnego ubezpieczyciel w 2004 wypłacił na rzecz powoda S. G. kwotę 30.000 zł odszkodowania w oparciu o art. 446 par 3 i przyznał mu 418 zł renty wyrównawczej miesięcznie. Wyrokiem SR w N. S. z dnia 14.02.2007 do sygn. IC 123/06 przyznano mu dodatkowo 20.000 zł odszkodowania oraz rentę w kwocie 300 zł miesięcznie. Także powódka R. G. w 2004 otrzymała od (...) tytułem odszkodowania kwotę 25.000 zł, a wyrokiem z do tej samej sygnatury przyznano jej dodatkowo 20.000 zł odszkodowania i 800 zł renty wyrównawczej. Powód S. G. na mocy tego wyroku otrzymał również rentę wyrównawczą w kwocie 300 zł, którą podniesiono wyrokiem z dnia SR w N. S. z dnia 30.12.2010 roku do sygn. I C207/10 na kwotę 880 zł miesięcznie.

(dowód: w aktach likwidacji szkody: decyzja z dnia 24.11.2004 roku, wyrok SR w N. S. z dnia 30.12.2010 roku do sygn. I C207/10, wyrok z dnia 14.02.2007 roku do sygn. IC 123/06, z uzasadnieniem zeznania powódki R. G. k. 260 0:4:27, zeznania powoda S. G. k. 260 0:41:38)

Śmierć męża była dla powódki traumą. Bezpośrednio po uzyskaniu wiadomości o śmierci wystąpił u niej silny wstrząs psychiczny z otępieniem, poczuciem nierealności faktu. Powódka nie radziła sobie samodzielnie z traumą i przeżywaniem żałoby tragicznej śmierci męża. Dzięki wsparciu rodziny była w stanie podejmować działania zgodne z rozwojem sytuacji. Nagła śmierć męża spowodowała i wymusiła reorganizację życia. Została samotną matką trójki dzieci. Musiała samodzielnie podejmować i realizować zadania związane z wychowaniem dzieci. Po początkowej reakcji niedowierzania, poczucia nierealności sytuacji, szoku nastąpił kryzys psychiczny o charakterze depresji reaktywnej, wymagający wsparcia psychologicznego i leczenia psychiatrycznego. Z upływem czasu nastąpiła poprawa stanu psychicznego powódki w stopniu umożliwiającym jej realizację nowych wyzwań, przy aktywnym wsparciu przez członków rodziny. W następstwie wypadku męża powódki w dniu 19.12.2003 roku R. G. doznała trwałego uszczerbku na zdrowiu w postaci zaburzeń w funkcjonowaniu osobowości przejawiających się w skłonnościach do przeżywania negatywnej emocjonalności oraz stanami przygnębiennymi o charakterze depresji reaktywnej stopnia lekkiego. Stopień uszczerbku na zdrowiu jakiego doznała powódka wynosi 7%, zgodnie z rozp. M. Pr. i P. Społ. Z dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. 2002 r. nr 234, poz. 1974). Nagła, tragiczna śmierć męża wywołała u powódki szok psychiczny z dolegliwościami wegetatywnymi towarzyszącymi silnemu stresowi. Zaburzenia psychiczne przekraczały normalną (fizjologiczną) reakcję żałoby. Środki uspokajające jakie powódka otrzymywała w pierwszej fazie żałoby,

okazały się niewystarczające. Z uwagi na utrzymywanie się objawów traumy powódka wymagała specjalistycznego leczenia psychiatrycznego i terapii psychologicznej. W okresie od 12.02.2004 roku do 08.08.2006 roku powódka pozostawała w leczeniu psychiatrycznym z rozpoznaniem depresji reaktywnej w związku ze śmiercią męża. Korzystała również z terapii psychologicznej o charakterze podtrzymującym. Przerwanie leczenia farmakologicznego nastąpiło w związku z poprawą stanu psychicznego, ustąpieniem głębszych objawów depresyjnych. Aktualnie powódka funkcjonuje prawidłowo w rolach społecznych, na ich realizację nie mają wpływu stany dezorganizacji emocjonalnej, przejawiające się wzruszeniem i płaczem, wywoływanymi wspomnieniami śmierci męża i przywoływaniem obrazów z przeszłości. Powódka ujawnia poczucie zmiany osobowości w związku ze śmiercią męża, przejawiające się zmianą w przeżywaniu wewnętrznym, dominacją uczuć negatywnych oraz skłonnością do stanów przygnębiennych (depresyjnych). Przerwanie leczenia psychiatrycznego nie miało wpływu na stopień trwałego uszczerbku na zdrowiu powódki, ponieważ dotyczy ono zmiany osobowości (słaba integracja wewnętrzna, przeżywanie siebie i otoczenia) i mechanizmów przystosowawczych (osłabienie), jakie nastąpiły u powódki w związku z przeżyty, wskutek tragicznej śmierci męża i jej konsekwencjami, traumą.

(dowód opinia biegłych psychologa i psychiatry k. 345-349, opinia uzupełniająca k. 372, historia leczenia psychiatrycznego k. 101-108 i k. 280-290)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty zalegające w aktach likwidacji szkody, zdjęcia, świadectwa i dyplomy S. G. i historii choroby przedstawionych przez powodów.

Okoliczności skutków jakie w życiu powodów wywołała śmierć J. G. (1) Sąd ustalił na podstawie wiarygodnych zeznań powodów oraz zeznań świadków M. N., K. G., V. W. i D. J.. Zeznania te pozostawały spójne i zgodne z dokumentacją zalegającą w aktach tej sprawy i postępowania likwidacyjnego.

Ustaleń w zakresie następstw śmierci męża w psychice powódki, doznania przez nią trwałego uszczerbku na zdrowiu Sąd dokonał w oparciu o opinię biegłych psychologa i psychiatry, której wnioski w całości podzielił jako logiczne i poparte profesjonalną wiedzą w oparciu o przeprowadzone badanie powódki. Zarzutów strony pozwanej do tej opinii Sąd nie podzielił. Strona pozwana zakwestionowała wysokość ustalonego uszczerbku na zdrowiu powódki powstałego po śmierci męża w sytuacji gdy powódka podjęła naukę na studiach wyższych, rozpoczęła pracę zawodową, co wskazywało, że uporała się z trudną sytuacją życiową. Biegłe w opinii uzupełniającej wyjaśniły, że nie można utożsamiać powrotu do zdrowia psychicznego z brakiem zaburzeń psychicznych o nasileniu psychopatologicznym. Obecne stany przygnębienne powódki nie wymagają leczenia farmakologicznego, ale obniżają jakość życia powódki, dlatego ustalono trwały uszczerbek na jej zdrowiu.

Sąd zważył co następuje:

Powództwo co do zasady zasługuje na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie powodowie domagali się zasądzenia od strony pozwanej na ich rzecz zadośćuczynienia za brak możliwości życia w pełniej rodzinie, związane ze śmiercią męża i ojca J. G. (1). Jako podstawę dochodzonych roszczeń wskazywali art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c.

Powodom zdaniem Sądu wbrew stanowisku strony pozwanej przysługuje zadośćuczynienie za śmierć ojca i męża na podstawie art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. Zgodnie orzecznictwem SN „najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r. – por. uchwała SN z dnia 22 października 2010 r. sygn. akt III CZP 76/10, podobnie SN w wyroku z dnia 14.01.2010 r. IV CSK 307/09.

Sąd nie podzielił argumentów strony pozwanej, że w przedmiotowej sprawie z uwagi na treść art. 34 ust 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, nie znajdują dla roszczeń powodów zastosowania przepisy art. 24 w zw z art. 448 kc., gdyż przepisy te ograniczają dobra osobiste, których naruszenie powoduje obowiązek świadczenia ze strony

ubezpieczyciela i nie wymienia roszczeń osób bliskich z tytułu naruszenia dóbr osobistych spowodowanych śmiercią osoby poszkodowanej na skutek czynu niedozwolonego. Zdaniem Sądu w zakresie przedmiotowym odpowiedzialności ubezpieczyciela mieszczą się roszczenia o ochronę dóbr osobistych związanych ze śmiercią poszkodowanego w wyniku czynu niedozwolonego, a zakres w/w przepisu tego nie wyłącza. W momencie wypadku z dnia 29.10.2003 roku obowiązywało rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 24 marca 2000 r. w sprawie ogólnych warunków obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów (Dz.U. Nr 26, poz. 310 ze zm.), które w §10 ust 1 stanowiło, że z ubezpieczenia OC przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem są zobowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia. SN w orzeczeniu z dnia 7.11.2012 III CZP 67/12 przesądził, że przepis § 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24 marca 2000 r. w sprawie ogólnych warunków ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów (Dz.U. Nr 26, poz. 310 ze zm.) nie wyłącza z zakresu ochrony ubezpieczeniowej zadośćuczynienia za krzywdę osoby, wobec której ubezpieczony ponosił odpowiedzialność na podstawie art. 448 k.c.

Obecnie jednolicie ukształtowane i utrwalone w judykaturze Sądu Najwyższego jest stanowisko, że spowodowanie śmierci osoby bliskiej mogło stanowić naruszenie dobra osobistego członków rodziny zmarłego w postaci szczególnej więzi rodzinnej i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c., jeżeli śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r. (por. uchwały z dnia 22 października 2010 r., III CZP 76/10, OSNC-ZD 2011, nr B, poz. 42 i z dnia 13 lipca 2011 r., III CZP 32/11, OSNC 2012, nr 1, poz. 10 oraz wyroki z dnia 14 stycznia 2010 r., IV CSK 307/09, OSNC-ZD 2010, nr C, poz. 91, z dnia 25 maja 2011 r., II CSK 537/10, nie publ., z dnia 10 listopada 2010 r., II CSK 248/10, OSNC-ZD 2011, nr B, poz. 44, z dnia 11 maja 2011 r., I CSK 621/10, nie publ. i z dnia 15 marca 2012 r., I CSK 314/11, nie publ.). Z powołanych uchwał i wyroków, wydanych w sprawach, w których zawsze pozwanymi byli ubezpieczyciele, wynika, że Sąd Najwyższy pośrednio, lecz bez wątpliwości i konsekwentnie uznawał, iż oparte na art. 448 k.c. roszczenia osób bliskich zmarłego w wypadku komunikacyjnym są objęte ochroną ubezpieczeniową z tytułu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej. Treść przepisu ani inne względy nie uzasadniają odstąpienia od tej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego, z którą też w zgodzie pozostają w większości wyroki sądów powszechnych.

Ponadto podkreślenia wymaga, że świadczenie pieniężne, które wypłaca ubezpieczyciel, jest ustalane według reguł rządzących cywilnym prawem odszkodowawczym, a więc o rodzaju i wysokości świadczeń należnych od ubezpieczyciela decydują przepisy kodeksu cywilnego. Nie ma zatem wątpliwości, że pojęcie szkody rozumie się szeroko, jako obejmujące wszelkie uszczerbki - zarówno majątkowe, jak i niemajątkowe - i że krzywdę uważa się za niemajątkową postać szkody; konsekwentnie, w skład odszkodowania przypadającego z tytułu ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej wchodzi zarówno odszkodowanie za szkody majątkowe na osobie i mieniu, jak i zadośćuczynienie za krzywdę.

Sąd Najwyższy w w/w orzeczeniach stanął na stanowisku, że przez śmierć danej osoby zostaje (może zostać) naruszone własne dobro osobiste jej najbliższych w postaci prawa do więzi rodzinnej oraz dopuszcza udzielenie ochrony na ogólnej podstawie art. 448 k.c. Zadośćuczynienie jest w tym wypadku instrumentem umożliwiającym wyrównanie własnej szkody niemajątkowej osoby bliskiej zmarłego. Odpowiedzialność w ramach ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu obejmuje zatem obowiązek zapłaty zadośćuczynienia w razie powstania uszczerbku niemajątkowego, czyli krzywdy spowodowanej ruchem pojazdu mechanicznego. Podobnie jak w odniesieniu do innych uszczerbków, także w wypadku zadośćuczynienia nie ma podstaw do różnicowania zakresu odpowiedzialności ubezpieczonego i ubezpieczyciela. Oznacza to, że skutki naruszenia dobra osobistego przez spowodowanie śmierci osoby bliskiej w wypadku komunikacyjnym są objęte odpowiedzialnością gwarancyjną ubezpieczyciela.

Wobec wyroku skazującego sprawcę wypadku, w przedmiotowej sprawie nie ulega wątpliwości, że doszło do wyrządzenia szkody w wyniku ruchu pojazdu, którym kierował A. K.. Rozstrzygnięcie to wiąże Sąd, gdyż w świetle art.

11 k.p.c. ustalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku karnego co do popełnienia przestępstwa wiążą sąd w postępowaniu cywilnym.

W ocenie Sądu nie zasługuje również na uwzględnienie zarzut przedawnienia podniesiony przez stronę pozwaną. Sprawca wypadku został prawomocnie skazany wyrokiem karnym, którego kserokopia zalega w aktach likwidacji szkody. Co do przedawnienia roszczenia o zadośćuczynienie ma zastosowanie art. 442(1) k.c. lub art. 442 k.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 9 sierpnia 2007 r., w zależności od daty powstania roszczenia i biegu terminu jego przedawnienia. Do stanu faktycznego niniejszej sprawy ma zastosowanie art. 442(1) § 2 k.c. (obowiązujący od 10 sierpnia 2007 r.), zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 80, poz. 538), w myśl którego art. 442(1) k.c. stosuje się do roszczeń powstałych przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej i nieprzedawnionych do tego dnia według przepisów dotychczas obowiązujących. W dniu wejścia w życie przepisu znowelizowanego, roszczenia powodów objęte wtedy 10 letnim terminem przedawnienia (442 § 2 k.c.) nie były przedawnione.

Art. 24 § 1 k.c. zawiera podstawową konstrukcję cywilnoprawnej ochrony dóbr osobistych, która opiera się na dwóch przesłankach: naruszeniu lub zagrożeniu dobra osobistego i domniemaniu bezprawności czynu naruszającego dobro osobiste.

W niniejszej sprawie zdaniem Sądu doszło do naruszenia dóbr osobistych powodów. W uchwale z dnia 22 października 2010 roku, sygn. akt III CZP 76/10 Sąd Najwyższy potwierdził, że więź rodzinna jest dobrem osobistym, a za jej zerwanie w skutek śmierci osoby bliskiej wywołanej deliktem, członkom rodziny należy się zadośćuczynienie pieniężne. W aktualnym stanie prawnym nie może budzić wątpliwości, iż ochronie prawnej podlegają wszelkie dobra osobiste, rozumiane jako wartości niematerialne związane z istnieniem i funkcjonowaniem podmiotów prawa cywilnego, a uznawane za szczególnie doniosłe. Szczególną pozycję w systemie prawa znajduje zaś ochrona rodziny, jako związku najbliższych sobie osób związanych szczególną więzią wynikającą z pokrewieństwa lub małżeństwa, co znajduje wyraz w ochronie konstytucyjnej (art. 47 i 71 Konstytucji), uszczegółowionej w przepisach aktach rangi ustawowej (choćby w treści art. 23 k.r.o.). Stanowisko takie znajduje jednak przede wszystkim pełne odzwierciedlenie w ugruntowanym obecnie w orzecznictwie i aprobowanym przez Sąd orzekający poglądzie, iż prawo do życia w rodzinie i utrzymania tego rodzaju więzi stanowi dobro osobiste członków rodziny i podlega ochronie na podstawie art. 23 i art. 24 k.c. (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 15 marca 2012 r., sygn. I CSK 314/11, Lex nr 1164718, z dnia 14 stycznia 2010 r., sygn. IV CSK 307/09, Lex nr 599865).

Przepis art. 448 k.c. daje Sądowi uprawnienie, a nie obowiązek zasądzenia odpowiedniej kwoty. Fakultatywny charakter zadośćuczynienia nie oznacza jednak dowolności organu stosującego prawo co do możliwości korzystania z udzielonej mu kompetencji. Zwrot "sąd może" wskazuje na konieczność zbadania przez sąd wystąpienia i rozmiaru szkody niemajątkowej wynikającej z naruszenia dobra osobistego. O tym czy w danym wypadku wyrównanie krzywdy spowodowanej naruszeniem dóbr osobistych powodów wymaga rekompensaty pieniężnej (a także o wielkości zadośćuczynienia) decydują w szczególności rodzaj dobra, które zostało naruszone oraz charakter, stopień nasilenia i czas trwania doznawania przez osobę, której dobro zostało naruszone, ujemnych przeżyć psychicznych spowodowanych naruszeniem. Uszczegóławiając te kryteria na potrzeby sprawy o zadośćuczynienie za śmierć osoby bliskiej w judykaturze wskazuje się, że naruszonym dobrem osobistym jest tu relacja ze zmarłym najbliższym członkiem rodziny. W orzecznictwie sądowym zwraca się uwagę, że wysokość zadośćuczynienia z tytułu naruszenia dóbr osobistych wskutek śmierci osoby bliskiej winna być uzależniona przede wszystkim od indywidualnej oceny sytuacji, jaka panowała w rodzinie przez śmiercią osoby bliskiej i jakiej można by się spodziewać, gdyby do tej śmierci nie doszło. Za wiodące należy również uznać takie okoliczności jak to, czy osoby uprawnione pozostawały w najbliższym kręgu rodzinnym, czyli pozostawały we wspólnym gospodarstwie domowym i w konsekwencji w bezpośrednim uzależnieniu w sprawach życia codziennego, czy uprawnionym jest dziecko, które bezpowrotnie utraciło prawo do wychowania się w pełnej rodzinie, czy doszło do całkowitego osamotnienia osoby uprawnionej, osłabienia możliwości życiowych i potrzeb osoby uprawnionej. Zważyć przy tym należy, iż wymienione okoliczności pozostają wyjątkowo trudne do weryfikacji już z tego względu, iż nie poddają się one obiektywizacji z uwagi na indywidualną wrażliwość i odporność psychiczną każdego człowieka, także przy uwzględnieniu, iż każda przedwczesna

śmierć członka normalnie funkcjonującej rodziny wiąże się z silnymi traumatycznymi przeżyciami dla pozostałych, ze ścisłego kręgu, osób najbliższych.

W ustalonym stanie faktycznym sprawy, w szczególności w kontekście skutków, jakie wywołała śmierć męża w stanie rodzinnym powódki R. G. nie budzi wątpliwości Sądu, iż skutki te były doniosłe i miały wpływ na samą jakość życia rodzinnego, a zatem zasadność żądania zadośćuczynienia w tym konkretnym wypadku jest oczywista. W świetle wiarygodnego materiału dowodowego, nie budziło wątpliwości, iż zmarły był osobą szczególnie bliską powódce, a jego śmierć miała znaczący wpływ na życie powódki. Powódkę z mężem łączyła więź uczuciowa. Rodzina funkcjonowała prawidłowo, zgodnie i w bardzo zażyłych relacjach. Zmarły był dla powódki oparciem i w wydatny sposób pomagał jej w obowiązkach opiekuńczo-wychowawczych względem dzieci. Postępowanie dowodowe dowiodło, że powódka straciła osobę istotną w swoim życiu, a jej ból po stracie był tym większy, iż jej śmierć była zdarzeniem nagłym i niespodziewanym, co potęgowało doświadczenie krzywdy i niesprawiedliwości losu, tym bardziej, że zmarły jechał do domu na okres świąt Bożego Narodzenia i był w domu wyczekiwany. Nagła śmierć męża była dla powódki wydarzeniem silnie stresującym i traumatycznym. Powódka została zmuszona do podjęcia terapii psychiatrycznej i leczenia farmakologicznego, gdyż nie radziła sobie ze swoimi uczuciami, w szczególności pustki i osamotnienia. Trauma psychiczna, przejście depresji spowodowało 7% trwały uszczerbek na zdrowiu powódki. W tym względzie Sąd miał na uwadze, iż naruszenie dobra osobistego w postaci prawa do życia w pełnej rodzinie stanowi dalece większą dolegliwość psychiczną dla członka rodziny zmarłego, niż w przypadku innych dóbr. Z ustalonego stanu faktycznego wynika, że powódka utraciła męża i możliwość cieszenia się ze wspólnego życia, poczucia wsparcia i bezpieczeństwa, które dawał jej mąż. Zdaniem Sądu powyższe okoliczności uzasadniały przyznanie powódce zadośćuczynienia w kwocie 60.000 zł.

Także powód S. G. bezsprzecznie w wyniku śmierci ojca utracił osobę, z którą był bardzo emocjonalnie związany i która aktywnie uczestniczyła w życiu rodzinnym, tym dotkliwiej przeżywając fakt jej odejścia. W bardzo urazowy sposób przeżył śmierć ojca. Przez długi czas nie potrafił o tym zdarzeniu w ogóle rozmawiać, miał trudności w szkole, gdyż osłabła jego aktywność edukacyjna. Obniżeniu uległy stopnie w szkole. S. ze zmarłym łączyła ciepła więź. Ponadto ojciec był dla niego dużym autorytetem i dawał mu poczucie bezpieczeństwa i ważne wsparcie, których obecny brak powód dotkliwie odczuwa. Powód utracił wzorzec ważny dla kształtowania własnej osobowości i źródło identyfikacji z rolą męską. Dlatego Sąd uznał, że zadośćuczynienie za zerwanie więzi rodzinnej z ojcem w jego przypadku powinno stanowić kwotę 45.000 zł.

W pozostałej części żądania powodów o wypłatę zadośćuczynienia oddalono, uznając je za nadmiernie wygórowane. Przy ustaleniu wysokości zadośćuczynienia Sąd uwzględnił, że z roszczeniem o zadośćuczynienie powodowie wystąpili po 11 latach od daty popełnienia deliktu, w sytuacji gdy przeszli już proces żałoby i w pewien sposób oswoili się z brakiem ojca i męża. Wprawdzie w przypadku powódki R. G. proces żałoby był wydłużony i powikłany leczeniem psychiatrycznym, to jednak zakończyło się ono z powodzeniem w 2006 roku. Czynnikiem ten Sąd uwzględnił stosunkowo podnosząc kwotę zadośćuczynienia. Natomiast powód S. G. poradził sobie bez fachowego wsparcia. Sąd oddalił dalsze roszczenie powodów dlatego, że odczuwane przez nich uczucia smutku i żalu spowodowane utratą bliskiej osoby, obecnie nie wpływają na ich aktywność zawodową i edukacyjną.

Ustawowe odsetki Sąd zasądził licząc 30 dni od doręczenia pozwów stronie pozwanej (k. 80 a i k. 112). Powodowie wystąpili z żądaniem zapłaty zadośćuczynienia dopiero w pozwie. Zgodnie z par 32 ust 1 rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 24 marca 2000 r. w sprawie ogólnych warunków obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów (Dz.U. Nr 26, poz. 310 ze zm.) zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie.

Rozstrzygnięcie o kosztach zawarte w punkcie III i IV sentencji wyroku, oparte zostało na treści art. 100 k.p.c. w zw. z art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych i obejmowało nakazanie pozwanej uiszczenie na rzecz Skarbu Państwa kwoty 5250 zł tytułem opłat od uwzględnionych roszczeń, kwoty 1354,26 zł tytułem brakującego wynagrodzenia za sporządzenie opinii biegłych i kwoty 638,56 zł tytułem zwrotu kosztów dojazdów świadków. W

związku z faktem, że powództwa zostały uwzględnione w części koszty zastępstwa prawnego zostały między stronami wzajemnie zniesione.